

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

REZOLUCJE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

574. SESJA PLENARNA EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO,
14.12.2022–15.12.2022

Rezolucja Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Trwałe efekty Europejskiego Roku Młodzieży: włączanie problematyki młodzieżowej do głównego nurtu polityki i wzmacnianie pozycji młodzieży”

(2023/C 100/01)

zaproponowana przez **Laurențiu PLOSCEANU**, przewodniczącego Sekcji SOC, na wniosek grupy koordynacyjnej ds. Europejskiego Roku Młodzieży (Katrína LEITÁNE (przewodnicząca), Neža REPANŠEK, Michael McLOUGHLIN, Nicoletta MERLO, Mateusz Maciej SZYMAŃSKI, Florian MARIN, Pierre BOLLON, Dolores SAMMUT BONNICI i Davor MAJETIĆ)

Podstawa prawna	art. 50 regulaminu wewnętrznego
	Rezolucja
Data przyjęcia na sesji plenarnej	15.12.2022
Sesja plenarna nr	574
Wynik głosowania	
(za/przeciw/wstrzymało się)	150/0/1

Pomimo niepewności związanej z wojną w Ukrainie, pandemią COVID-19 i kryzysem klimatycznym młodzi ludzie nadal są motorem projektu europejskiego, a ich kreatywność, energia i entuzjazm decydują o jego trwałości. Podejmowane dziś decyzje determinują przyszłość naszego świata, dlatego tak istotne jest zapewnienie młodym ludziom wpływu na decyzje dotyczące ich przyszłości, ponieważ nawet pośrednie strategie polityczne mogą mieć ogromny wpływ i duże znaczenie, jeśli chodzi o młodzież i przyszłe pokolenia.

W grudniu 2021 r. przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen ogłosiła rok 2022 Europejskim Rokiem Młodzieży, ponieważ „**Europa potrzebuje wszystkich młodych ludzi**”, a „**duch i wizja tworzonej przez nas Unii muszą do nich przemawiać**”⁽¹⁾. Ponadto, jak stwierdziła komisarz Marija Gabriel, „**Europejski Rok Młodzieży powinien doprowadzić do zmiany sposobu, w jaki włączamy młodych ludzi w proces kształtowania polityki i podejmowania decyzji**”⁽²⁾.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/speech_21_4701

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/IP_21_5226

W opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽³⁾ (EKES-u) w sprawie „Strategia UE na rzecz młodzieży na lata 2019–2027” EKES wzywa do skupienia się na podejściu międzysektorowym i do spojrzenia na młodych ludzi oraz na ich potrzeby i prawa w sposób holistyczny, a także podkreśla, że „Komitet jest przekonany, że **wspieranie zaangażowania młodzieży w procesy decyzyjne** powinno wykraczać poza jednorazowe wydarzenia. Ponadto rozwijając dalej dialog z młodzieżą, należy zwiększyć rolę młodzieżowych organizacji wolontariackich i krajowych rad młodzieży oraz wykorzystać dodatkowe możliwości. Instytucje UE powinny przejąć inicjatywę w tym zakresie, a EKES powinien znaleźć się w czołówce instytucji zwiększających zaangażowanie młodzieży na szczeblu UE”.

Od kilku lat EKES pracuje nad tym, jak lepiej uwzględnić głos młodych ludzi w swoich pracach i w procesie decyzyjnym UE w zorganizowany i znaczący sposób w różnych wymiarach, takich jak klimat i zrównoważony rozwój ⁽⁴⁾, poprzez ustanowienie Młodzieżowych Okrągłych Stołów ds. Klimatu i Zrównoważonego Rozwoju oraz włączenie młodzieżowego delegata do oficjalnej delegacji UE na posiedzenia UNFCCC COP, a także do delegacji EKES-u; poprzez podkreślanie roli edukacji w zrównoważonym rozwoju ⁽⁵⁾; omawianie sytuacji i przepisów dotyczących zatrudnienia i rynku pracy ⁽⁶⁾; uwzględnianie młodzieży podczas opracowywania krajowych planów odbudowy ⁽⁷⁾, co wymagało większego zaangażowania organizacji młodzieżowych we wdrażanie i monitorowanie poszczególnych faz tych planów oraz w procesy decyzyjne; poprzez politykę młodzieżową na Bałkanach Zachodnich ⁽⁸⁾, w odniesieniu do której EKES zachęca UE do dalszego wspierania Bałkanów Zachodnich w zwiększaniu udziału młodzieży; uwzględnianie perspektywy młodzieży w każdym obszarze polityki na szczeblu UE poprzez wprowadzenie testu wpływu polityki UE na młodzież ⁽⁹⁾, co obejmuje również konkretne zalecenia i wnioski, a także poprzez zaproponowanie zwiększenia wewnętrznego zaangażowania młodych ludzi i organizacji młodzieżowych w prace EKES-u.

Ponadto EKES z zadowoleniem przyjął ⁽¹⁰⁾ wniosek dotyczący ogłoszenia roku 2022 Europejskim Rokiem Młodzieży, stwierdzając, że jest gotów odegrać w nim przewodnią rolę, opierając się na swoich udanych inicjatywach, takich jak „Twoja Europa – Twoje zdanie”, Młodzieżowe Okrągłe Stoły ds. Klimatu i Zrównoważonego Rozwoju oraz młodzieżowy delegat EKES-u na posiedzenia COP. EKES jest wyjątkowo dobrze przygotowany do tego, by ułatwić współpracę z sieciami młodzieżowymi. W związku z tym ustanowił grupę koordynacyjną ds. Europejskiego Roku Młodzieży, aby zapewnić reprezentację i widoczność tej inicjatywy w EKES-ie oraz koordynować bieżące inicjatywy dotyczące młodzieży. Grupa ta otrzymała mandat do zacieśniania współpracy z organizacjami młodzieżowymi i młodzieżą w trakcie Europejskiego Roku Młodzieży i po jego zakończeniu oraz do współpracy z innymi instytucjami UE i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w celu zapewnienia lepszego przekrojowego włączania młodych ludzi w ich codzienne działania.

W projekcie rezolucji przygotowanym przez grupę koordynacyjną ds. Europejskiego Roku Młodzieży wzywa się instytucje UE i rządy krajowe do zabezpieczenia trwałych efektów Europejskiego Roku Młodzieży poprzez wspieranie zorganizowanego i znaczącego zaangażowania młodzieży w kształtowanie polityki i podejmowanie decyzji na wszystkich szczeblach oraz poprzez promowanie mechanizmów uczestnictwa dla młodych ludzi i organizacji młodzieżowych. Ponadto EKES potwierdza swoje zobowiązanie do tego, by zwiększać zaangażowanie młodzieży w swoje prace oraz wspierać włączanie problematyki młodzieżowej do głównego nurtu polityki na wszystkich szczeblach z myślą o bardziej zjednoczonej i silniejszej Europie.

Nie zawsze możemy kształtować przyszłość dla naszej młodzieży, ale możemy kształtować naszą młodzież z myślą o przyszłości. – Franklin D. Roosevelt

⁽³⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Angażowanie, łączenie i wzmacnianie pozycji osób młodych: nowa strategia UE na rzecz młodzieży»” (COM(2018) 269 final) (Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 142).

⁽⁴⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „W kierunku zorganizowanego zaangażowania młodzieży na rzecz klimatu i zrównoważonego rozwoju w procesie decyzyjnym UE” (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 44).

⁽⁵⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wzmocnienie pozycji młodzieży w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju poprzez edukację” (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 100 z 16.3.2023, s. 38).

⁽⁶⁾ Raport informacyjny EKES-u „Równe traktowanie młodych ludzi na rynku pracy” (w przygotowaniu).

⁽⁷⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Jak zagwarantować młodym ludziom godną pracę i zapewnić włączenie młodzieży NEET poprzez odpowiednie opracowanie krajowych planów odbudowy” (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 152 z 6.4.2022, s. 27).

⁽⁸⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Polityka młodzieżowa na Bałkanach Zachodnich jako część programu innowacji dla Bałkanów Zachodnich” (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 443 z 22.11.2022, s. 44).

⁽⁹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Test wpływu polityki UE na młodzież” (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 486 z 21.12.2022, s. 46).

⁽¹⁰⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Roku Młodzieży 2022” (COM(2021) 634 final – 2021/0328 (COD)) (Dz.U. C 152 z 6.4.2022, s. 122).

1. Trwałe efekty Europejskiego Roku Młodzieży w EKES-ie

1.1. EKES uważa, że wszystkie zainteresowane strony muszą kontynuować rozważania podjęte w ramach Europejskiego Roku Młodzieży i podchodzić do nich z otwartością. Niezwykle ważne jest, by zadbać o konkretne efekty tego roku, a prace nad działaniami następczymi kontynuować w Roku Umiejętności i w późniejszym czasie. Ponadto w ramach strategii UE na rzecz młodzieży i Konferencji w sprawie przyszłości Europy również przewidziano istotne kroki w kierunku bardziej zorganizowanego i znaczącego zaangażowania młodych ludzi w budowanie przyszłości Europy.

1.2. EKES jest zdania, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego, a w szczególności organizacje młodzieżowe, mają kluczowe znaczenie w określaniu innowacyjnych instrumentów uczestnictwa służących uwzględnianiu perspektywy młodzieży w procesie kształtowania polityki na wszystkich szczeblach i w każdym obszarze polityki, a także podkreśla rolę organizacji społeczeństwa obywatelskiego we wzmacnianiu aktywności obywatelskiej oraz ochronie podstawowych praw człowieka i wartości demokratycznych dla młodych ludzi.

1.3. EKES ubolewa nad tym, że przestrzeń obywatelska dla organizacji młodzieżowych kurczy się⁽¹¹⁾, i podkreśla znaczenie tej przestrzeni dla demokracji. EKES wzywa do podjęcia działań mających na celu wzmocnienie pozycji organizacji młodzieżowych i zapewnienie im trwałych zasobów, które zwiększą ich zdolność do reprezentowania i obrony ich praw i interesów.

1.4. EKES podkreśla w swoich opiniach⁽¹²⁾ podjęte w ostatnich latach udane inicjatywy na rzecz zorganizowanego i znaczącego uczestnictwa młodzieży i wyraża swoje zaangażowanie w rozwój nowych inicjatyw w celu wspierania zaangażowania młodzieży i jej perspektyw w procesie kształtowania polityki.

1.5. EKES uważa, że aktywne uczestnictwo młodzieży w kształtowaniu polityki i podejmowaniu decyzji ma zasadnicze znaczenie dla budowania przyszłości Europy i tworzenia wizji, która będzie przemawiać do młodych ludzi. W związku z tym zachęca instytucje UE do wdrożenia testu wpływu polityki UE na młodzież w celu dopilnowania, by we wszystkich procesach kształtowania polityki na szczeblu UE uwzględniano perspektywę młodzieży.

1.6. W nawiązaniu do propozycji przedstawionych w opinii w sprawie testu wpływu polityki UE na młodzież EKES wzywa do uwzględniania problematyki młodzieżowej w kształtowaniu polityki na wszystkich szczeblach oraz do opracowania dla wszystkich instytucji UE wspólnego podejścia do zorganizowanego i znaczącego zaangażowania młodzieży. Instytucje UE powinny opierać się tu na następujących filarach:

- współtworzenie inicjatyw/projektów/wydarzeń związanych z młodzieżą wraz z organizacjami młodzieżowymi i przy ich udziale od samego początku oraz zapewnienie im możliwości współdecydowania na każdym etapie procesu,
- dzielenie się odpowiedzialnością za tego rodzaju inicjatywy/projekty/wydarzenia z organizacjami młodzieżowymi, przyznanie im przewodniej roli oraz kierowanie się ich priorytetami i potrzebami,
- wzmacnianie zdolności organizacji młodzieżowych, wspieranie ich niezbędnymi zasobami finansowymi i odpowiednimi narzędziami uczestnictwa,
- tworzenie zorganizowanych i znaczących procesów działań następczych, znacznie wykraczających poza spotkania *ad hoc* i zwykle zaproszenia do konsultacji.

⁽¹¹⁾ SAFEGUARDING20CIVIC20SPACE20FOR20YOUNG20PEOPLE20IN20EUROPE202020_v4.02028129.pdf (youthforum.org)

⁽¹²⁾ Przykładowo: opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Angażowanie, łączenie i wzmacnianie pozycji osób młodych: nowa strategia UE na rzecz młodzieży«” (COM(2018) 269 final) (Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 142); opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „W kierunku zorganizowanego zaangażowania młodzieży na rzecz klimatu i zrównoważonego rozwoju w procesie decyzyjnym UE” (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 44); opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Roku Młodzieży 2022” (COM(2021) 634 final – 2021/0328 (COD)) (Dz.U. C 152 z 6.4.2022, s. 122); opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Test wpływu polityki UE na młodzież” (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 486 z 21.12.2022, s. 46).

1.7. EKES zobowiązuje się do utworzenia w swoich ramach stałej grupy, aby w ten sposób dysponować przejrzystymi i przekrojowymi mechanizmami koordynacji w celu uwzględnienia perspektywy młodzieży w pracach EKES-u oraz by dalej badać i rozważać możliwe sposoby zastosowania w swoich pracach koncepcji testu wpływu polityki UE na młodzież z myślą o opracowaniu spójnego podejścia do zaangażowania młodzieży w EKES-ie.

1.7.1. Ponadto EKES wzywa do utworzenia struktury reprezentującej organizacje młodzieżowe we wszystkich instytucjach UE – lub angażującej te organizacje w działania instytucji UE – lub ewentualnie platformy zainteresowanych stron, na wzór europejskiej platformy zainteresowanych stron gospodarki o obiegu zamkniętym, która wchodziłaby w zakres kompetencji EKES-u. Ponadto, z uwagi na to, że unijny dialog młodzieżowy jest najbardziej znaczącym procesem partycypacyjnym w Europie, w którym decydenci i młodzi ludzie wspólnie omawiają różne kwestie i proponują rozwiązania, można by podjąć dalsze kroki w celu wzmocnienia tego mechanizmu uczestnictwa, na przykład poprzez wprowadzenie struktury współzarządzania⁽¹³⁾, której również przewodniczyłby EKES.

1.8. EKES wzywa do większego zaangażowania młodzieży w procesy decyzyjne – od opracowywania wniosków ustawodawczych i inicjatyw po wdrażanie, monitorowanie i działania następcze. Podejście to stosuje się od 2021 r. w delegacji UE na posiedzenia UNFCCC COP, na których delegacja ma co najmniej jednego młodzieżowego delegata. EKES zdecydowanie zaleca, aby inne delegacje UE przyjęły podobne podejście i uwzględniły perspektywę międzypokoleniową.

1.9. Aby wzmocnić rolę EKES-u w niwelowaniu dystansu między decydentami a organizacjami młodzieżowymi i młodymi ludźmi zarówno na szczeblu krajowym, jak i europejskim, zaleca się, po pierwsze, ustanowienie przejrzystego, zorganizowanego i znaczącego mechanizmu uczestnictwa młodzieży w celu skutecznej koordynacji prac legislacyjnych – na przykład panelu młodzieżowego, a po drugie, zaangażowanie i włączanie młodzieży i organizacji młodzieżowych w prace Komitetu. Ponadto należy wdrożyć koordynację i wymianę dobrych praktyk w zakresie zaangażowania młodzieży na wszystkich szczeblach i we wszystkich państwach członkowskich oraz bardziej ukierunkowane działania informacyjne. Mowa w szczególności o umocnieniu stosunków z krajowymi organizacjami młodzieżowymi oraz o zwiększeniu widoczności lokalnych projektów młodzieżowych w EKES-ie i wśród członków.

1.10. Ponadto, biorąc pod uwagę obecny burzliwy kontekst geopolityczny, istotne jest zapewnienie zaangażowania młodzieży w zrównoważony rozwój, bezpieczeństwo i budowanie pokoju. EKES z aprobatą odnosi się do niedawno przyjętego planu działania na rzecz młodzieży w ramach działań zewnętrznych UE i w 2023 r. zamierza przyjąć opinię z inicjatywy własnej w sprawie tego planu. EKES zachęca również UE do dalszego wspierania Bałkanów Zachodnich w zwiększaniu uczestnictwa młodzieży, z uwzględnieniem pozytywnej korelacji między mobilnością edukacyjną lub szkoleniową a obywatelskim i politycznym zaangażowaniem młodych ludzi. Tę samą zasadę należy uwzględnić w stosunkach z Ukrainą i Gruzją. EKES nalega na zacieśnienie współpracy w zakresie polityki młodzieżowej z krajami kandydującymi.

1.11. EKES będzie dążył do tego, by systematycznie uwzględniać głos młodych ludzi w swoich opiniach, w tym w *opiniach z inicjatywy własnej i opiniach rozpoznawczych* przyjmowanych na wniosek rotacyjnej prezydencji lub innych instytucji europejskich. EKES, dzięki doskonałym stosunkom z nimi, dołoży wszelkich starań, aby przekonać je, że wnioski te powinny obejmować aspekty dotyczące młodych ludzi.

2. Główny kierunek na nadchodzące lata: wspólne budowanie lepszej przyszłości – bardziej ekologicznej, sprzyjającej włączeniu społecznemu i cyfrowej

2.1. EKES podkreśla, jak ważne jest pogłębianie wiedzy młodych ludzi i dostarczanie im obszerniejszych informacji na temat instytucji europejskich, mechanizmów funkcjonowania, obszarów działania, konkretnych przykładów codziennej aktywności i możliwości rozwoju osobistego i zawodowego młodzieży. Należy zwiększyć liczbę europejskich programów szkoleń i wymiany doświadczeń (Erasmus+, Discover EU itp.) zarówno na szczeblu lokalnym, jak i zewnętrznym, a także programów nadzorowanych wspólnie z innymi instytucjami edukacyjnymi w kraju i za granicą. EKES będzie zachęcał członków Komitetu do organizowania lokalnych inicjatyw na rzecz młodzieży oraz będzie wspierał takie inicjatywy.

⁽¹³⁾ System współzarządzania Rady Europy.

2.2. EKES zwraca uwagę na potrzebę stworzenia i zagwarantowania ram, które umożliwią wszystkim młodym ludziom uczestnictwo w procesie decyzyjnym na szczeblu europejskim i krajowym, poprzez tworzenie instytucji bardziej otwartych i chętnych do pracy z młodymi ludźmi. Szczególnie ważne jest, aby w procesach decyzyjnych mogli uczestniczyć młodzi ludzie, którzy są zmarginalizowani lub znajdują się w trudnej sytuacji. Priorytetem powinno być wspieranie udziału młodych ludzi w wyborach politycznych. Ponadto uczestnictwo młodzieży przyczynia się do kreatywności i innowacji, głos młodych ludzi musi zostać usłyszany, a do udziału w życiu obywatelskim i społecznym należy zachęcać ich od najmłodszych lat.

2.3. EKES zaleca wdrożenie programów drugiej szansy i programów alfabetyzacji dla osób wcześniej kończących naukę oraz podjęcie działań mających na celu ograniczenie zjawiska wczesnego kończenia nauki poprzez zapewnienie programów poradnictwa, wsparcia i ochrony socjalnej skierowanych do młodych ludzi z obszarów wiejskich i z ubogich rodzin z myślą o ułatwieniu dostępu do usług edukacyjnych.

2.4. Należy osiągnąć wysoką jakość włączającego kształcenia i szkolenia oraz uczenia się przez całe życie, aby zapewnić każdemu wiedzę, umiejętności i kompetencje oraz kształtować postawy potrzebne Europie do stworzenia bardziej sprawiedliwego, bardziej spójnego, bardziej zrównoważonego, bardziej cyfrowego i odporniejszego społeczeństwa. Młodzi ludzie muszą mieć umiejętności, które pozwolą im w pełni uczestniczyć w życiu społeczeństwa i skutecznie radzić sobie ze zmianami na rynku pracy⁽¹⁴⁾, ze szczególnym uwzględnieniem osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji. Wykwalifikowani pracownicy mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia europejskiej konkurencyjności, co uznano również we wniosku Komisji Europejskiej w sprawie Europejskiego Roku Umiejętności 2023⁽¹⁵⁾. Jednocześnie ważne jest zapewnienie dobrych warunków pracy, przewidywalności kariery i dostępu do możliwości. Należy zachęcać do uczestnictwa w instytucjach edukacyjnych. Priorytetem powinno być wdrożenie Europejskiego filaru praw socjalnych w odniesieniu do młodzieży. Konieczne są również postępy w reformie edukacji, rozwiązanie problemu niedopasowania umiejętności oraz skupienie się na uczeniu się przez całe życie, zmianie kwalifikacji i podnoszeniu kwalifikacji⁽¹⁶⁾.

2.5. EKES wzywa do ułatwienia młodym ludziom z obszarów wiejskich dostępu do systemu edukacji poprzez zapewnienie infrastruktury materialnej i cyfrowej niezbędnej do wysokiej jakości procesu edukacyjnego, zwłaszcza w dziedzinie zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.

2.6. EKES zachęca państwa członkowskie, aby we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego stworzyły ukierunkowany dostęp do szkół dla osób cierpiących na rzadkie choroby lub dla osób, które nie mogą uczęszczać do szkoły ze względów medycznych, oraz aby zagwarantowały niezbędną infrastrukturę, która w pierwszej kolejności pozwoli zapewnić osobom z niepełnosprawnością równy dostęp do usług edukacyjnych, tak aby nikt nie został pominięty.

2.7. Edukacja jest kluczowym czynnikiem umożliwiającym osiągnięcie wszystkich pozostałych celów zrównoważonego rozwoju. W związku z tym EKES popiera prace Komisji Europejskiej dotyczące uczenia się na rzecz transformacji ekologicznej i zrównoważonego rozwoju oraz wzywa państwa członkowskie do odpowiedniego wdrożenia i przekształcenia krajowych systemów edukacji⁽¹⁷⁾.

2.8. EKES proponuje opracowanie – wraz z partnerami społecznymi i społeczeństwem obywatelskim – sesji informacyjnych i doradczych lub programów nauczania mających na celu wyjaśnienie podstawowych elementów, które stanowią integralną część rynku pracy, z odniesieniem do pojęć takich jak pracodawca, umowa o pracę itp. Należy na to przeznaczyć wystarczające środki, zwłaszcza dla młodzieży znajdującej się w trudnej sytuacji i osób pracujących w ramach niestandardowych form zatrudnienia. Te same informacje należy również kierować do młodych migrantów przy wjeździe do nieznanego kraju, aby umożliwić im szybszą integrację z nowym społeczeństwem, jego systemami edukacji i zatrudnienia oraz kulturą. Ogólniej rzecz ujmując, należy zaoferować młodym ludziom większe możliwości zdobywania wiedzy na tematy takie jak edukacja finansowa oraz, co bardzo ważne, na temat praw przysługujących im jako obywatelom i pracownikom. Wszystko to ma duże znaczenie i pomaga młodym ludziom przygotować się do przyszłego dorosłego życia.

2.9. EKES stwierdził już, że przedsiębiorczość może być kluczowa również z punktu widzenia zwiększenia konkurencyjności, innowacji i dobrobytu oraz rozwoju gospodarki społecznej i ekologicznej, tym bardziej w odbudowie po pandemii. Zachęcanie do nauczania przedsiębiorczości i rozwijania umiejętności w tej dziedzinie mogłoby być sposobem tworzenia ścieżek kariery, szczególnie wśród osób młodych⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁴⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Jak promować, w oparciu o kształcenie i szkolenie, z perspektywy uczenia się przez całe życie, umiejętności potrzebne Europie do stworzenia bardziej sprawiedliwego, spójnego, zrównoważonego, cyfrowego i odpornego społeczeństwa” (opinia rozpoznawcza na wniosek prezydencji portugalskiej) (Dz.U. C 286 z 16.7.2021, s. 27), pkt 1.2 i 2.3.

⁽¹⁵⁾ Komisja rozpoczyna prace nad Europejskim Rokiem Umiejętności (europa.eu).

⁽¹⁶⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Równe traktowanie młodych ludzi na rynku pracy” (w przygotowaniu).

⁽¹⁷⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wzmocnienie pozycji młodzieży w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju poprzez edukację” (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 100 z 16.3.2023, s. 38).

⁽¹⁸⁾ Rezolucja Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wkład w program prac Komisji Europejskiej na 2023 r.” (Dz.U. C 443 z 22.11.2022, s. 1), pkt 4.14.

2.10. EKES zachęca do znalezienia na szczeblu krajowym odpowiednich rozwiązań z myślą o zapewnieniu kontroli cen czynszu i ułatwieniu w ten sposób mobilności w celach edukacyjnych lub zawodowych, a także do wdrożenia programu budowy mieszkań socjalnych dla młodych ludzi, zwłaszcza w dużych miastach i ośrodkach rozwoju gospodarczego.

2.11. EKES apeluje, by młodzi ludzie mieli lepszy dostęp do wysokiej jakości opieki zdrowotnej, zwłaszcza młodzi ludzie z obszarów wiejskich, poprzez zwiększenie liczby oddziałów szpitalnych lub mobilnych placówek świadczących podstawowe usługi medyczne oraz prowadzenie w instytucjach edukacyjnych kampanii informacyjnych poświęconych tak ważnym tematom jak zapobieganie urazom, zaburzenia odżywiania, zdrowie psychiczne oraz ogólna edukacja zdrowotna i zdrowie reprodukcyjne. Należy opracować specjalne programy badawcze na rzecz zwalczania chorób (takich jak nowotwory) u młodych ludzi, ponieważ leki opracowane dla dorosłych często są dla nich nieodpowiednie.

2.12. EKES wzywa do podejmowania – we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego – wzmożonych i nieustannych wysiłków na rzecz organizowania w szkołach oraz przy udziale młodzieży i społeczeństwa obywatelskiego działań mających na celu edukację w zakresie ruchu drogowego, zapobieganie chorobom przenoszonym drogą płciową, a także zapobieganie nękanii i nawoływaniu do nienawiści oraz spożywaniu tytoniu, alkoholu i narkotyków.

2.13. EKES proponuje, by zapewnić młodym ludziom dostęp do formalnych systemów reprezentacji w stosunkach z zainteresowanymi podmiotami na rynku pracy oraz w odniesieniu do wolności zrzeszania się i prawa pracowników i pracodawców do tworzenia i przystępowania do wybranych przez siebie organizacji; mowa tu o wszystkich młodych ludziach, a zwłaszcza tych, którzy nie mają pracy lub mają niepewne zatrudnienie.

2.14. EKES wzywa do wzmocnienia zdolności partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego do reprezentowania młodzieży i ułatwiania procesu przechodzenia ze szkoły do aktywnego życia zawodowego, a także do angażowania organizacji młodzieżowych w instytucje dialogu społecznego, rokowania zbiorowe i w organizacje trójstronne odgrywające rolę na rynku pracy.

2.15. EKES apeluje o modernizację i wzmocnienie instytucji działających na rynku pracy w celu dostosowania świadczonych przez nie usług do specyfiki młodych ludzi, tak aby stały się one łatwo dostępne, dynamiczne, przyjazne i mniej biurokratyczne.

2.16. EKES wzywa do zagwarantowania sprawiedliwego traktowania z punktu widzenia równych szans kobiet i mężczyzn, a także w odniesieniu do młodych ludzi w porównaniu z innymi grupami wiekowymi, jeśli chodzi o wynagrodzenia, warunki pracy, szkolenia i możliwości awansu w pracy. Praca stażystów, zwłaszcza osób młodych, nie powinna oznaczać wyzysku ani być narzędziem umożliwiającym obchodzenie stosunku pracy. Bezpłatne lub niezapewniające innej rekompensaty staże mogą mieć bardzo negatywny wpływ na doświadczenia osób młodych związane z rynkiem pracy⁽¹⁹⁾ i trzeba ich zakazać⁽²⁰⁾. Należy dalej wzmacniać reprezentację młodzieży.

2.17. EKES uważa, że konieczne jest wspieranie gospodarki społecznej, ponieważ sektor ten aktywnie pomaga zmarginalizowanym społecznie młodym ludziom i innym osobom znajdującym się w trudnej sytuacji, zwłaszcza poprzez działania mające na celu zwiększenie poczucia własnej wartości, komunikację itp.

2.18. EKES jest zdania, że obecna sytuacja – będąca następstwem pandemii i związanej z nią słabej dostępności usług zdrowotnych – wymaga podjęcia większych starań, aby pomóc młodym ludziom w wykrywaniu oznak problemów z dobrostanem i zdrowiem psychicznym oraz promować rzetelne informacje w jak największej liczbie kanałów w celu zidentyfikowania wartościowych informacji w odróżnieniu od fałszywych obietnic pomocy/wsparcia, w tym przez wykorzystanie narzędzi zdrowia w tym zakresie.

2.19. EKES wzywa do zreformowania systemów ochrony socjalnej i prawa pracy w celu dostosowania ich do nowych realiów i form pracy oraz zapewnienia w przyszłości ich szybszego regulowania i dostosowywania do zmian w dziedzinie pracy, przy pełnym poszanowaniu krajowych modeli stosunków pracy i autonomii partnerów społecznych.

2.20. EKES proponuje, aby systemy emerytalne i systemy ochrony socjalnej były powiązane z realiami gospodarczymi i społecznymi młodzieży, a także były sprawiedliwe, sprzyjały włączeniu społecznemu i były dostosowane do realiów rynku pracy, zapewniając ochronę młodym ludziom wykonującym nowe formy pracy oraz osobom niezatrudnionym. Priorytetem muszą być wysokiej jakości miejsca pracy dla wszystkich młodych ludzi.

⁽¹⁹⁾ Raport informacyjny EKES-u „Równe traktowanie młodych ludzi na rynku pracy” (w przygotowaniu).

⁽²⁰⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Jak zagwarantować młodym ludziom godną pracę i zapewnić włączenie młodzieży NEET poprzez odpowiednie opracowanie krajowych planów odbudowy” (opinia z inicjatywy własnej) (Dz.U. C 152 z 6.4.2022, s. 27), pkt 1.9.

2.21. EKES podkreśla, że okres pandemii koronawirusa pokazał, że oprócz stabilności i przewidywalności zatrudnienia ważne są także kwestie związane ze zdrowiem i bezpieczeństwem, w tym zagrożenia psychospołeczne. Trzeba zaangażować się w dialog z młodymi ludźmi na temat sposobów zapobiegania problemom w tej dziedzinie w przyszłości. Aby ułatwić młodym ludziom uczestnictwo w rynku pracy, ważna jest dostępność różnych form zatrudnienia opartych na standardach stabilności i jakości. Ponadto należy podjąć działania służące zwiększeniu nadzoru nad warunkami zatrudnienia młodych ludzi, w tym wzmocnieniu inspekcji pracy.

2.22. EKES apeluje o ochronę praw młodzieży i zagwarantowanie ochrony socjalnej poprzez równowagę między życiem zawodowym a prywatnym, ochronę prawa do życia prywatnego i zachowanie przestrzeni dla negocjacji zbiorowych. Należy zachęcać do poszukiwania sposobów, które ułatwią ustalenie odpowiednio elastycznego czasu pracy dającego możliwość ukończenia studiów.

2.23. EKES wzywa do uwzględnienia większej synergii między różnymi instrumentami wspierającymi młodzież, takimi jak gwarancja dla młodzieży i gwarancja dla dzieci. Młodzi ludzie powinni uzyskać rzeczywistą gwarancję, która zapewni im przewidywalne perspektywy kariery. Finansowanie publiczne służące wsparciu młodych ludzi na rynku pracy nie powinno przyczynić się do niepewności zatrudnienia, a zaangażowanie partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego w pomoc młodzieży na rynku pracy powinno pozostać priorytetem.

2.23.1. EKES dąży do tego, by wszystkim dzieciom i młodym osobom, które nie mają właściwej opieki rodzicielskiej, zapewnić odpowiednią i wysokiej jakości opiekę zastępczą oraz – jako że w tych okolicznościach relacje mają jeszcze większe znaczenie – by siostry i bracia mogli pozostać razem, chyba że nie leży to w ich najlepszym interesie. Ogólniej rzecz ujmując, ważne jest, aby wsparcie w ramach różnych mechanizmów nie kończyło się nagle wraz z ukończeniem przez młodych ludzi 18 lat.

2.24. EKES podkreśla potrzebę odpowiedniego reagowania na wyzwania gospodarcze, społeczne i środowiskowe wynikające – zwłaszcza dla młodzieży – z obecnego modelu gospodarczego. Należy przy tym pamiętać, że proces przekształcania naszych społeczeństw w społeczeństwa bardziej ekologiczne, sprawiedliwsze, sprzyjające włączeniu społecznemu, zrównoważone i bardziej ukierunkowane na dobrostan powinien zacząć się od uwzględnienia interesu młodzieży jako podstawowego filaru przyszłości. Młodzież powinna być tematem/celem przekrojowym w inwestycjach w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

2.25. EKES uważa, że należy zadbać o to, by młodzi ludzie mieli możliwość założenia rodziny. Zwiększenie wysiłków na rzecz motywowania młodych ludzi do tego, by zakładali rodziny i mieli dzieci, ma kluczowe znaczenie dla stabilności i przyszłości Europy. Konieczne jest zatem zapewnienie dostępu do mieszkań, placówek opieki nad dziećmi i elastycznego wsparcia socjalnego poprzez utworzenie specjalnego programu UE w tym zakresie.

2.26. EKES zdecydowanie apeluje o to, by zapewnić młodemu pokoleniu prawdziwie demokratyczną i pluralistyczną przestrzeń publiczną, która pozwoli mu wyrażać swoje opinie bez obaw przed wykluczeniem lub doświadczaniem nienawiści. Jednocześnie niezwykle ważne jest poszerzanie wiedzy i zwiększanie świadomości na temat manipulacji informacją i dezinformacji.

Bruksela, dnia 15 grudnia 2022 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
